

A 1725/tillväxt

Käsittelijä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö

**jäsenehdotuksesta,
joka koskee digitalisaatiota Pohjoismaissa****Ehdotus**

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että Pohjoismaista pyritään tekemään maailman johtava 5G-tekniologian käyttöalue, jossa 5G:n kattavuus on hyvä. (a)*että* laaditaan yhteiset tavoitteet digitaalisen viestinnän infrastruktuurin laajentamiseksi. (b)*että* varmistetaan, että Pohjoismaat tekevät yhteistyötä sen eteen, että yhteiskunnan digitalisaation laajentuminen tapahtuu yhteiskuntaturvallisesti. (c)*että* varmistetaan, että Pohjoismaat yhdessä turvaavat Pohjoismaiden kansalaisten oikeudet yksityisyyden suojaan yhteiskunnan digitalisoituessa yhä laajemmin ja että keskiössä on käyttäjäystävällisyys. (d)*että* kehitetään yhteistyötä julkisten ja yksityisten verkkoyhtiöiden ja teleoperaattoreiden välillä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, jotta kansalaisille voidaan tarjota tehokas internetyhteys asuinpaikasta riippumatta. (e)*että* tehdään yhteistyötä rahoituksen löytämiseksi tietoliikenneyhteyksien nopeaa laajentamista varten myös Pohjoismaiden haja-asutusalueille. (f)*että* pyritään siihen, että 5G:hen perustuvaa hyvinvointitekniologiaa kehitetään Pohjoismaissa samalla standardilla. (g)*että* Pohjoismainen hyvinvointikeskus saa tehtäväkseen seurata 5G:hen perustuvan hyvinvointitekniologian pohjoismaisen standardin kehittämistä. (h)*että* NordForskille annetaan tehtäväksi käynnistää pysyvä korkea-asteen

koulutuksen digitalisaatioyhteistyö. Osana toimeksiantoa tulee myös luoda areena kohtaamisille ja vuorovaikutukselle korkea-asteen koulutuksen ja kasvavan EdTech-teollisuuden välille Pohjoismaissa. (i)

että arvioidaan tulokset, joita saatiin aikaan vuonna 2016 Suomen puheenjohtajuuskaudella korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen digitalisaation edistämiseksi. (j)

Taustaa

Kasvu ja kehitys Pohjolassa, Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa sekä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunnat keskustelivat omissa kesäkokouksissaan 2017 digitalisaatiota koskevasta kolmesta jäsenehdotuksesta:

Jäsenehdotus toimivien tietoliikenneyhteyksien tarjoamiseksi kaikille Pohjoismaiden kansalaisille (A1725/tillväxt, keskiryhmä)

Jäsenehdotus Pohjoismaista erityisesti hyvinvointiteknologiaa tukevien 5G-ratkaisujen edelläkävijänä maailmassa (A 1713/välfärd, sosiaalidemokraattinen ryhmä)

Jäsenehdotus pohjoismaisesta yhteistyöstä korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen digitalisaatiossa (A 1717/kultur, konservatiivinen ryhmä)

Valiokunnat päättivät antaa digitalisaatioasioiden raportojille tehtäväksi laatia sihteeristön tuella yhteinen mietintö kaikkien kolmen jäsenehdotuksen sisällöt. Koska jäsenehdotusta A 1725/tillväxt pidettiin ehdotuksista kattavimpana ja jotta voitaisiin paremmin huomioida myös Pohjoismaiden ministerineuvoston vastuurakenne (digitaalisaatiosta vastaava ad hoc -ministerineuvosto), Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta sai yhteisestä mietinnöstä muodollisen vastuun, vaikka mietinnön valmisteluun osallistuivat kaikki kolme edellä mainittua valiokuntaa.

Mainittakoon myös, että Pohjoismaiden neuvosto on aikaisemmin käsitellyt kahta jäsenehdotusta, jotka koskevat sähköistä henkilötunnusta ja geoblokkauksen poistamista. Kyseiset kaksi ehdotusta ovat edenneet prosessissa pitemmälle, minkä vuoksi niitä käsitellään erillisinä asioina.

Valiokunnat olivat yhtä mieltä myös siitä, että tässä esitettyjä jäsenehdotuksia tulee tarkastella myös suhteessa Pohjoismaiden ministerineuvoston julkilausumaan, jonka mukaan Pohjoismaiden ja Baltian maiden tulee olla digitalisaation edelläkävijöitä. Julkilausuman antoivat digitalisaatiosta vastaavat Pohjoismaiden ja Baltian maiden ministerit huhtikuussa 2017. Pohjoismaiden ministerineuvosto on myös päättänyt perustaa digitalisaatiosta vastaavan ad hoc -ministerineuvoston (MR-DIGITAL), jonka toimikausi on 2017–2020. Uuden ministerineuvoston tehtävänä on johtaa ja koordinoita digitalisaatiotyötä.

Valiokuntien näkemykset

Kasvu

Digitaalisten palvelujen ja tuotteiden kehitys etenee huimaa vauhtia. Viranomaiset kehittävät jatkuvasti uusia palvelutuotteita kansalaisille, ja hakemukset, veroilmoitukset ja kyselyt tullaan jatkossa hoitamaan entistä useammin internetin kautta. Myös muut yhteiskunnalliset palvelutoiminnot, kuten terveydenhuolto, vanhustenhuolto, koulutus sekä elinkeinoelämä hyödyntävät digitalisaatiota tarjotakseen kansalaisille lisää tietoa ja palveluja.

Jotta kansalaiset hyötyisivät digitaalisesta kehityksestä, tietoliikennettä varten tarvitaan nopea ja toimiva laajakaistaverkko. Toimiva laajakaistaverkko ei kuitenkaan ole vielä kaikkien Pohjoismaiden kansalaisten saatavilla, etenkin haja-asutusalueilla. Sen laajentaminen myös haja-asutusalueille on työllistymisen, turvallisuuden ja hyvän elämänlaadun edellytys. Laajakaistaverkon rakennuskustannukset ovat toki haja-asutusalueilla korkeammat kuin taajamissa, mutta kustannuksia ei tule säilyttää asukkaille.

Samalla tavoin kuin Pohjoismaat ovat ponnistelleet yhteisen sähkönjakeluverkon luomiseksi, myös Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee vaikuttaa siihen, että laaditaan yhteiset tavoitteet digitaalisen infrastruktuurin laajentamiseksi, kehitetään yhteistyötä kunnallisten ja yksityisten verkkoyhtiöiden ja teleoperaattoreiden kanssa, jotta kansalaisille voidaan tarjota tehokas laajakaistayhteys asuinpaikasta riippumatta, sekä tehdään yhteistyötä rahoituksen löytämiseksi, jotta tietoliikenneyhteyksiä voidaan nopeassa aikataulussa laajentaa myös Pohjoismaiden haja-asutusalueille.

Tietoliikenneyhteyksien laajentamisen yhteydessä on tärkeä tarkastella sekä mahdollisuuksia että riskejä. Yhä suurempi digitaalisissa järjestelmissä kiertävä tiedon määrä tekee meistä haavoittuvia ja lisää kyberhyökkäysten vaaraa, minkä vuoksi digitalisaation laajentuessa Pohjoismaissa on kiinnitettävä erityistä huomiota yhteiskuntaturvallisuuteen ja kansalaisten yksityisyyden suojaan.

Hyvinvointi

Viidennen sukupolven langaton verkkoteknologia 5G tekee digitaalisesta tekniikasta yhä nopeampaa, tehokkaampaa ja luotettavampaa. Työelämän, ympäristön, liikenteen ja muiden vastaavien käyttöalueiden lisäksi tekniikalla tulee olemaan suuri merkitys terveydenhuollossa. Hyvinvointitekniologia ja sähköiset terveydenhuollon palvelut kulkevat potilaan/asiakkaan mukana ajasta ja paikasta riippumatta. Nopean laajakaistan mahdollistaman ja luotettavasti toimivan langattoman viestinnän avulla potilas tuntee olonsa turvalliseksi ja häntä voidaan valvoa sijaintipaikasta riippumatta. Tämä tarjoaa uusia mahdollisuuksia esimerkiksi kliniseen etätukeen. Samalla hoito- ja hoivahenkilöstön saatavilla ovat kaikki potilastyössä tarvittavat tiedot ja apu. 5G-teknologiaa voidaan käyttää haja-asutusalueilla, ja sen avulla voidaan alentaa hoitokustannuksia tinkimättä kuitenkaan hoidon laadusta.

Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee toimia sen hyväksi, että Pohjoismaista tulee 5G-ratkaisujen edelläkävijäalue maailmassa ja että esimerkiksi hyvinvointitekniologi-

assa otetaan käyttöön yhteisiä standardeja. Pohjoismaiselle hyvinvointikeskukselle tulee antaa tehtäväksi seurata 5G:hen perustuvan hyvinvointitekniikan pohjoismaisen standardin kehittämistä.

On tärkeää pitää huolta sekä potilaiden että kuluttajien turvallisuudesta uutta langatonta teknologiaa laajennettaessa. Meistä on yhä enemmän kauppavaraksi muuttuvaa tietoa, ja ellei tietoa käsitellä turvallisella tavalla, sillä voi olla suuret seuraukset yksittäiselle kansalaiselle. Saatamme olla matkalla kohti valvontayhteiskuntaa.

On myös tärkeää, että digitalisaation laajentaminen tapahtuu käyttäjäystävällisellä tavalla siten, että keskiössä ovat kansalaiset. Kaikkien kansalaisten ei voida odottaa pystyvän käsittelemään erilaisia digitaalisia järjestelmiä, minkä vuoksi digitalisaatioon ei voida pakottaa, vaan se tulee esittää mahdollisuutena saada laajempia palveluita. Hyvää palvelua tulee voida antaa eri tavoin.

Koulutus ja tutkimus

Vaikka Pohjoismaat ovatkin sähköisten palvelujen tuottamisessa edelläkävijöitä, Pohjoismaiden yliopistot eivät ole päässeet yhtä pitkälle verkkopohjaisten koulutusten tarjonnassa, tutkimustietojen jakamisessa verkossa ja digitaalisessa tutkimusyhteistyössä. Jotta Pohjoismaiden yliopistot voisivat menestyä kansainvälisessä kilpailussa, digitalisaatiota on priorisoitava.

NordForskille tulee antaa tehtäväksi käynnistää pysyvä korkea-asteen koulutuksen digitalisaatiota koskeva yhteistyö. NordForsk toimeenpanee tällä hetkellä digitalisaatioon liittyviä hankkeita, joista yksi esimerkki on Nordic eScience Globalisation Initiative (NeGI). Laitoksella ei kuitenkaan ole tarvittavia rakenteita pitkäjänteiseen yhteistyöhön alalla. Osana toimeksiantoa tulisi luoda areena kohtaamisille ja vuorovaikutukselle korkea-asteen koulutuksen ja alati kasvavan EdTech-teollisuuden välille Pohjoismaissa. Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston tulee arvioida korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen digitalisaation edistämiseksi Pohjoismaiden ministerineuvoston Suomen puheenjohtajakaudella vuonna 2016 tehdyn työn tulokset.

Valiokunnat suhtautuvat myönteisesti Pohjoismaiden ministerineuvoston julkilausumaan, joka koskee Pohjoismaiden ja Baltian maiden asemaa digitaalisation edelläkävijöinä, ja päätökseen perustaa digitalisaatiosta vastaava ad hoc -ministerineuvosto (MR-DIGITAL). Valiokunnilla on sellainen käsitys, että kolmen jäsenehdotuksen yhteensä kymmenen että-lausetta konkretisoivat ja tukevat ministerineuvoston julkilausumaa digitalisaatiosta. Lisäksi valiokunnat toivovat ja uskovat, että hyvät pohjoismaiset digitaaliset ratkaisut voivat edesauttaa Pohjoismaiden vaikutusmahdollisuuksia alan kehityksen osalta EU:ssa ja muualla maailmassa.

Reykjavikissa 20. syyskuuta 2017

Arto Pirttilahti (kesk.)
Gunvor Eldegaard (A)
Håkan Svenneling (V)
Hanna Halmeenpää (vihr.)
Heidi Nordby Lunde (H)
Henrik Brodersen (DF)
Juhana Vartiainen (kok.)

Magni Arge (T)
Mikael Staffas (Lib)
Odd Omland (A)
Orla Hav (S)
Oskar J. Grimstad (FrP)
Pyry Niemi (S)